

Dosarul nr. 2ra-367/22
2-12133562-01-2ra-05042022

Prima instanță: Judecătoria Centru, mun. Chișinău (jud: E. Palanciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Anton, I. Secrieru, V. Cotorobai)

DECIZIE

06 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Nina Vascan
Aliona Miron
Anatolie Țurcan
Elena Cobzac
Ghenadie Plămădeală

examinând recursurile depuse de Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Liudmilei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan), intervenienți accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au admis apelurile declarate de Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga, a fost casată hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX,

c o n s t a t ă :

La 30 august 2012, Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valentin Chirinciuc, Liudmilei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan) cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 1-4 vol. I).

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, în anterior în luna februarie 1996, Anatol Roșcovan s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva fostei soții Ecaterina Roșcovan (Pojoga), prin care a solicitat partajarea casei de locuit situate pe adresa: str. XXXXX, mun. Chișinău. Respectiv, prin încheierea din 14 februarie 1996 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău a fost admisă cererea de asigurare a acțiunii. Iar, la 13 martie 1996, pentru executarea încheierii nominalizate a fost întocmit procesul-verbal și actul de aplicare a sechestrului asupra casei de locuit în litigiu.

Reclamanta a notat că, prin decizia din 23 ianuarie 2003 a Curții de Apel a Republicii Moldova, a fost admisă parțial acțiunea, fiindu-i atribuite lui Anatol Roșcovan, următoarele încăperi din casa de locuit situate pe adresa: str. XXXXX, m. Chișinău, de la etajul I încăperile: nr. 4, cu suprafața 1.7 m.p. la preț de 1477 de lei; nr. 5 cu suprafața 3.8 m.p., la preț de 480 de lei; nr. 6, cu suprafață 11.0 m.p. la preț de 1389 de lei; nr. 7, cu suprafața 5.9 m.p., la preț de 745 de lei; nr. 9, cu suprafața 1.0 m.p. la preț de 126 de lei; anexa lit. „a” la preț de 416 de lei; din încăperea nr. 1 „a” suprafața de 12.5 m.p., la preț de 1578 de lei, de la etajul II: încăperea nr. 6 cu suprafața 25.2 m.p., la preț de 3182 de lei; nr. 7 cu suprafața de 19.8 m.p., la preț de 2500 de lei: veranda lit. „a” la preț de 332 de lei, din mansardă: încăperea nr. 3 cu suprafața 552 m.p. la preț de 4141 de lei, ce în total constituie 1/3 cotă-parte, în valoare de 16336 de lei. Anatol Roșcovan a fost obligat să stabilească îngrădire spre încăperea nr. I la etajul II; să instaleze trecerea din încăperea nr. 3 în încăperea nr. 1 și de la încăperea nr. 1 spre acoperiș; să organizeze instalarea scării pentru ieșirea la etajul II și terasă, cu instalarea ușii pentru intrarea spre această scară, precum și trecerea din încăperea nr. 6 din terasa încăperii nr. 3, sau de a instala ieșire din încăperea nr. 3 spre acoperiș. Iar, Ecaterinei Pojoga (Roșcovan) i-au fost atribuite celelalte încăperi, ce constituie 2/3 cotă-parte din bunul imobil în litigiu, în valoare de 32623 de lei.

Reclamanta a invocat că, pe parcursul executării deciziei menționate supra, s-a stabilit că, casa de locuit situată pe adresa: str. XXXXX m. Chișinău, asupra căreia a fost aplicat sechestru prin încheierea din 14 februarie 1996 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, dar care nu era dată în exploatare, a fost înstrăinată de către Ecaterina Pojoga (Roșcovan) în mai multe etape, și anume: ca teren pentru construcție locativă cu suprafața de 0.045 ha și bunuri mobile caracterizate ca materiale de construcții.

Reclamanta Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX menționează că, potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile eliberat, terenul în litigiu inițial a fost înregistrat pe numele Ecaterinei Pojoga, în temeiul titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. XXXXX din 21 ianuarie 2001, iar ulterior a fost vândut lui Anatol Ciobanu prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 1231 din 23 decembrie 2002.

Reclamanta a specificat că, la 17 martie 2003 Anatol Ciobanu a vândut Parascoviei Enițcaia imobilul, prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 998, iar ulterior a fost înregistrat pe numele lui Valentin Chirinciuc în baza contractului de vânzare-cumpărare din 03 iulie 2003.

Reclamanta a indicat că, anterior adresării cu prezenta cerere de chemare în judecată, a înaintat o acțiune împotriva Ecaterinei Roșcovan (Pojoga), lui Anatol Ciobanu, Parascoviei Enițcaia și lui Valentin Chirinciuc privind recunoașterea nulității contractelor de vânzare-cumpărare nominalizate mai sus, cu punerea în poziția inițială a părților. Iar, prin decizia din 08 mai 2007 a Curții de Apel Chișinău au fost anulate ca ilegale contractele de vânzare-cumpărare nr. 1231 din data de 23 decembrie 2002, nr. 998 din 17 martie 2003 și contractul de vânzare-cumpărare din 03 iulie 2003.

Reclamanta a invocat că, deși contractele de vânzare-cumpărare au fost declarate nule, părțile au continuat să se folosească de bunurile, care nu le aparțin lor

cu drept de proprietate, obținând din această posesie nelegitimă beneficii, calificate de art. 1389 Cod civil, ca fiind îmbogățire fără justă cauză.

Reclamanta a menționat că, toată această perioadă, proprietarul bunului în litigiu, Anatol Roșcovan, ulterior substituit în drepturi de moștenitorii săi, a fost în imposibilitate de a se folosi de bunul său imobil, fiindu-i cauzat acestuia un prejudiciu semnificativ, format prin îmbogățire fără justă cauză și posesiune nelegitimă a bunului imobil pentru perioada de 9 ani, în mărime de 468000 de lei, care constituie suma care putea fi obținută de acesta prin darea în locațiune a bunului la preț de 4500 de lei, lunar.

Prin urmare, reclamanta a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, încasarea din contul pârâților în beneficiul reclamantei a sumei de 486000 de lei, cu titlu de prejudiciu material și a tuturor cheltuielilor de judecată.

La data de 05 decembrie 2013 reclamanta Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX a depus o cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, în care suplimentar celor invocate în cererea de chemare în judecată a menționat că, prin prezenta acțiune se solicită repararea prejudiciului cauzat prin posesia nelegitimă a 1/3 cotă-parte din bunul imobil situat pe adresa: mun. Chișinău, str. XXXXX, ce aparține cu drept de proprietate XXXXX și lui XXXXX, în baza certificatului de moștenitor testamentar nr. 11386 din 01 octombrie 2009 și certificatului de moștenitor legal nr. 11387 din 01 octombrie 2009.

Reclamanta a specificat că, potrivit raportului de evaluare a bunului imobil locativ din 04 noiembrie 2013, prețul chiriei casei în litigiu constituie 6 euro pentru metru pătrat, lunar sau 109 de lei pentru metru pătrat, lunar.

Reclamanta a invocat că, pentru perioada 12 august 2012-13 noiembrie 2013, prejudiciul material cauzat prin posesia nelegitimă a 1/3 cotă-parte din bunul imobil situat pe adresa : mun. Chișinău, str. XXXXX, ce aparține cu drept de proprietate XXXXX și lui XXXXX, constituie 97358,8 de lei.

Prin urmare, concretizându-și pretențiile, reclamanta a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, încasarea din contul pârâților în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 583358,80 de lei și a tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară din 10 martie 2014 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău au fost atrași în proces Ecaterina Enițaia și Anatol Ciobanu în calitate de intervenienți accesorii (f.d. 90 vol. II).

Prin hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX și s-a încasat de la Valentin Chirinciuc, Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga în beneficiul Angelei Roșcovan prejudiciul material în mărime de 583358, 80 de lei; s-au respins ca fiind neîntemeiate pretențiile cu privire la restituirea cheltuielilor judiciare și s-a încasat de la Valentin Chirinciuc, Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 17500,76 de lei (f.d.111 vol. II).

Prin decizia din 03 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de Valentin Chirinciuc, Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga (Roșcovan); s-a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor

minori XXXXX și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Ludmillei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan), intervenienți accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat prin posesia nelegitimă a 1/3 cotă-parte din bunul imobil cu nr. cadastral XXXXX, situat în mun. Chișinău, str. XXXXX și a cheltuielilor de judecată (f.d.233 vol. II).

Prin decizia din 28 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de către Angela Roșcovan, în interesul copiilor minori XXXXX și XXXXX și s-a casat decizia din 03 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 56-64 vol. III).

Prin decizia din 14 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de către Ecaterina Pojoga, Valentin Chirinciuc și Ludmila Chirinciuc; s-a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX; s-a încasat de la Valentin Chirinciuc și Ludmila Chirinciuc în beneficiul Angelei Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX, prejudiciul material în mărime de 342494 de lei și taxa de stat în beneficiul statului în mărime de 7706 de lei; în rest au fost respinse ca fiind neîntemeiate pretențiile Angelei Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX (f.d.99 vol. III).

Prin încheierea din 17 mai 2017 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de reprezentantul lui Valentin Chirinciuc și Liudmila Chirinciuc, avocatul Lilian Prutean a fost considerat inadmisibil (f.d.130-138 vol. III).

Prin încheierea din 08 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de revizuire declarată de Valentin Chirinciuc și Ludmila Chirinciuc și s-a casat decizia din 14 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind reținută la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea cererii de apel depuse de Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga împotriva hotărârii din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău cu distribuirea altui număr de înregistrare a dosarului, în ordine de apel (f.d.113-118 vol. IV).

Prin decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga; s-a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga (f.d.6-17 vol. V).

La data de 14 decembrie 2021, Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, emiterea unei decizii de casare a deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe (f.d.21-27 vol. V).

În motivarea recursului Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, suplimentar celor invocate în cererea de chemare în judecată, a menționat că decizia instanței de apel este vădit neîntemeiată, cu încălcarea dreptului la un proces echitabil garantat, prin admiterea erorilor de drept material și procedural.

Recurenta a specificat că, prin hotărârea din 24 iulie 2008 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă cererea de chemare în judecată a lui Anatolie Roșcovan și s-a recunoscut neîntemeiat refuzul Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău de a efectua înregistrarea de stat a drepturilor patrimoniale asupra 1/3 cotă-parte din imobilul, amplasat pe str. XXXXX, mun. Chișinău și Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău a fost obligat de a efectua înregistrarea de stat a drepturilor patrimoniale a 1/3 cotă-parte din imobilul nominalizat, după Anatol Roșcovan.

Recurenta Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a specificat că, la data de 07 octombrie 2009 a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate a XXXXX și a lui XXXXX asupra 1/3 cotă-parte din bunul imobil, situat în mun. Chișinău, str. XXXXX, în baza certificatelor de moștenitori.

Recurenta a relatat că, prin încheierea din 16 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție a fost respinsă ca inadmisibilă, cererea de revizuire înaintată de Ecaterina Pojoga (Roșcovan) împotriva deciziei din 23 ianuarie 2003 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Anatol Roșcovan către Ecaterina Pojoga (Roșcovan) cu privire la partajul averii.

De asemenea, recurenta a specificat că, ulterior, Valentin Chirinciuc a înaintat cerere de revizuire împotriva hotărârii din 24 iulie 2008 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Anatolie Roșcovan împotriva Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău cu privire la recunoașterea refuzului neîntemeiat, anularea deciziei din 12 mai 2008 și obligarea înregistrării drepturilor patrimoniale asupra 1/3 cotă-parte din imobilul amplasat pe str. XXXXX, mun. Chișinău. Iar, prin încheierea din 21 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 09 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Valentin Chirinciuc împotriva hotărârii din 24 iulie 2008 a Curții de Apel Chișinău.

Recurenta a invocat că, ținând cont de cele indicate supra, se constată că, XXXXX și XXXXX sunt proprietari a 1/3 cotă-parte din bunul imobil situat în mun. Chișinău, str. XXXXX, în temeiul deciziei din 23 ianuarie 2003 a Curții de Apel Chișinău, hotărârii din 24 iulie 2008 a Curții de Apel Chișinău, precum și a certificatelor de moștenitor.

Recurenta a relatat că potrivit contractului de vânzare – cumpărare, încheiat la 03 iulie 2003, între Parascovia Enițcaia și Valentin Chirinciuc, a cărui valabilitate s-a constatat prin hotărârea din 31 martie 2006 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, lui Valentin Chirinciuc îi aparține cu drept de proprietate materialele de construcție ce constituie bunuri mobile. Or, obiectul contractului de vânzare - cumpărare nominalizat este terenul pentru construcția locativă situat în mun. Chișinău, str. XXXXX și materiale de construcții. Respectiv, deși, prin decizia din 18 decembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție a fost menținută în vigoare hotărârea din 31 martie 2006 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de Anatol Roșcovan privind declararea nulă a contractelor de vânzare - cumpărare, obiectele acestor contracte sunt materialele de construcție.

Recurenta a menționat că din cele indicate mai sus, rezultă că, intimații se folosesc ilegal de o 1/3 cotă-parte din bunul imobil situat în mun. Chișinău, str.

XXXXX, până la momentul actual, obținând din această posesie nelegitimă beneficii. Astfel, prin acțiunile intimațiilor de posedare a bunului ce aparține de fapt XXXXX și lui XXXXX, care nu își pot exercita drepturile de proprietate, li s-a cauzat acestora un prejudiciu material.

Recurenta a relatat că, soluția instanței de apel, nu conține nici o argumentare, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, fiind acordată o apreciere eronată a circumstanțelor de fapt și aplicate eronat prevederile legale privind încasarea prejudiciului material.

La data de 05 aprilie 2022 Ștefan Roșcovan a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, emiterea unei decizii de casare a deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de apel (f.d.64-69 vol. V).

În motivarea recursului Ștefan Roșcovan, suplimentar celor menționate în cererea de chemare în judecată, a indicat că, instanța de apel i-a încălcat dreptul la un proces echitabil, examinând litigiul cu admiterea unor erori de drept material și procedural.

Recurentul a indicat că, prin încheierea din 27 aprilie 2010 a Curții de Apel Chișinău, în vederea executării titlului executoriu nr. 2r28/03 din 23 ianuarie 2003, creditorul Anatol Roșcovan a fost substituit cu moștenitorii legali ai acestuia, XXXXX și Ștefan Roșcovan. Respectiv, din momentul emiterii deciziei din 23 ianuarie 2003 a Curții de Apel Chișinău, pe o perioadă de 19 ani, Ștefan Roșcovan, în calitate de moștenitor al defunctului Anatol Roșcovan, a fost nevoit să suporte ilegalități, fiind deposedat de bunul imobil în litigiu, fapt ce denotă gravitatea suferințelor psihice și fizice suportate de către acesta.

Recurentul Ștefan Roșcovan a notat că deși acesta și XXXXX sunt proprietarii a 1/3 cotă-parte din bunul imobil situat în mun. Chișinău, str. XXXXX, până la momentul actual sunt în imposibilitate de a se folosi de acesta, căuzându-se astfel prejudicii semnificative. Prin urmare, până la momentul actual, intimații Liudmila Chirinciuc și Valentin Chirinciuc, fără temei legal se folosesc de 1/3 cotă-parte din bunul imobil din str. XXXXX, mun. Chișinău, ce aparține cu drept de proprietate lui Ștefan Roșcovan și XXXXX.

Recurentul a notat că, deși, Liudmila Chirinciuc și Valentin Chirinciuc pretind că, sunt proprietari a bunului imobil din mun. Chișinău, str. XXXXX, în baza contractului de vânzare - cumpărare din 03 iulie 2003, este de menționat că, prin acest contract aceștia au procurat doar materiale de construcție, fapt constatat inclusiv și prin acte judecătorești irevocabile.

Mai mult, recurentul a subliniat că, reaua-credință a intimațiilor Liudmila Chirinciuc și Valentin Chirinciuc se confirmă inclusiv prin demersul executorului judecătoresc N. Nicolaescu, adresat Curții Supreme de Justiție, în vederea stabilirii modului de executare a documentului executoriu nr. 2r28/03 din 23 ianuarie 2003, emis de Curtea de Apel Chișinău, privind atribuirea în natură a 1/3 cotă-parte din bunul imobil în litigiu lui Ștefan Roșcovan și XXXXX, unde s-a constatat că, atribuirea a 1/3 cotă-parte din casă, nu este posibilă pe motiv că, la moment structura și forma casei este modificată, iar încăperile nu mai au aceeași formă și același metraj indicat în documentul executoriu, deoarece conform declarațiilor lui Valentin

Chirinciuc, care la moment domiciliază la adresa indicată, începând cu anul 2002 acesta a modificat structura casei.

Totodată, recurentul a notat că, în cadrul examinării cauzei, în prima instanță, intimatul Valentin Chirinciuc a declarat în ședința de judecată că, nu o sa permită niciodată accesul lui Ștefan Roșcovan și XXXXX, la bunul imobil din str. XXXXX, mun. Chișinău și nici nu o sa restituie bunul în litigiu. Respectiv, se constată că, până la momentul actual, intimații Liudmila Chirinciuc și Valentin Chirinciuc ilegal se folosesc de proprietatea recurentului, obținând din această posesie nelegitimă beneficii, calificate ca fiind îmbogățire fără justă cauză. Or, în toată această perioadă, Ștefan Roșcovan este în imposibilitate de a se folosi de bunul său imobil, fiindu-i cauzate astfel prejudicii semnificative.

Recurentul consideră eronat argumentul instanței de apel, precum că Ștefan Roșcovan și XXXXX au dobândit dreptul de proprietate asupra o 1/3 cotă-parte din imobilul din str. XXXXX, mun. Chișinău, tocmai la data de 07 octombrie 2009. Or, prin încheierea din 27 aprilie 2010 a Curții de Apel Chișinău a fost înlocuit creditorul Anatol Roșcovan cu moștenitorii legali ai acestuia, XXXXX și Ștefan Roșcovan. Astfel, creditorii în baza documentul executoriu nr. 2r-28/03 din 23 ianuarie 2003 privind atribuirea o 1/3 cotă-parte a bunului imobil în litigiu, sunt XXXXX și Ștefan Roșcovan.

Recurentul Ștefan Roșcovan a invocat că, instanța de apel a examinat prezenta cauză, în lipsa acestuia, stabilind eronat că a fost citat legal, or, locul, data și ora ședinței de judecată, nu i-au fost comunicate. Prin urmare, Ștefan Roșcovan a fost privat de dreptul de a participa la examinarea cauzei în ordine de apel, fiindu-i încălcat dreptul de a beneficia de un proces echitabil, cu respectarea principiilor procesului civil, reglementate atât de legislația națională, cât și cea internațională.

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 05 aprilie 2022 instanța de recurs a comunicat intimaților Valentin Chirinciuc, Liudmillei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan) și intervenienților accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu, recursul declarat de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, informând despre necesitatea depunerii referinței, însă Liudmila Chirinciuc și intervenienții accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu, nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe la recursul declarat de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan.

Totodată, la 28 aprilie 2022, intimata Ecaterina Pojoga (Roșcovan), reprezentată de avocatul Angela Popil, a depus referință la recursul declarat de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, prin care a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel (f.d.58-62 vol. V).

La fel, prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 04 mai 2022 instanța de recurs a comunicat intimaților Valentin Chirinciuc, Liudmillei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan) și intervenienților accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu, recursul declarat de Ștefan Roșcovan, informându-i despre necesitatea depunerii referințelor, însă Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga (Roșcovan), intervenienții accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu, nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe la recursul declarat de Ștefan Roșcovan.

Totodată, la 12 mai 2022, intimatul Valentin Chirinciuc a depus referință la recursul declarat de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan și de către Ștefan Roșcovan, prin care a solicitat declararea inadmisibilității recursurilor și menținerea deciziei instanței de apel (f.d.98-101 vol. V).

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 09 decembrie 2021 și a expediat-o participanților la proces la data de 21 martie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d. 19 vol. V), inclusiv și avocatului Nicolae Leșan, care reprezintă interesele lui Ștefan Roșcovan și a Angelei Roșcovan, în baza mandatelor avocațiale anexate la materialele cauzei (f.d.37-38 vol. IV). Astfel, recursurile declarate de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, la data de 14 decembrie 2021 și de către Ștefan Roșcovan la data de 05 aprilie 2022, sunt în termen.

Prin încheierea din 22 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan și de către Ștefan Roșcovan împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău au fost considerate admisibile.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recursurile declarate de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan și de către Ștefan Roșcovan, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi. Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

Potrivit art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 432 alin. (1) și alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost

încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Din materialele cauzei rezultă că, la 30 august 2012, Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valentin Chirinciuc, Liudmilei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan) și concretizându-și pretențiile pe parcursul examinării cauzei, reclamanta a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, încasarea din contul pârâților în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 583358,80 de lei și a tuturor cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță, prin hotărârea din 23 martie 2015 a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX (f.d.111 vol. II).

Judecând apelurile declarate de Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 09 decembrie 2021, le-a admis, a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga (f.d.6-17 vol. V).

În motivarea deciziei emise, instanța de apel a indicat că angajarea răspunderii civile delictuale, necesită întrunirea următoarelor condiții: fapta ilicită, prejudiciul, raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciul cauzat și vinovăția autorului faptei ilicite. Astfel, în privința faptei ilicite precum și a vinovăției pârâților s-a expus Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 08 mai 2007, menținută prin decizia din 30 ianuarie 2008 a Curții Supreme de Justiție, prin care s-a constatat nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare nr.1231 din 23 decembrie 2002, nr.998 din 17 martie 2003 și nr. 3200 din 03 iulie 2003, cu repunerea părților în poziție inițială. Respectiv, tocmai la data de 30 ianuarie 2008, defunctul Anatol Roșcovan a obținut posibilitatea reală să solicite revendicarea a 1/3 cotă-parte din bunul imobil situat pe adresa str. XXXXX mun. Chișinău.

Instanța de apel a menționat că la materialele cauzei nu sunt anexate careva probe admisibile și pertinente, care să confirme legătura cauzală a acțiunilor (ilicite) a pârâților în raport cu Angela Roșcovan și copii săi minori, dintre încălcarea drepturilor lor și prejudiciul cauzat. De asemenea, calculele efectuate de SRL „GeoInfoSistem”, se bazează doar pe un presupus prejudiciu, cauzat prin imposibilitatea dării în chirie a bunului imobil din litigiu, fără ca să prezinte acte juridice confirmative în acest sens.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, or concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator și aplicare eronată a legislației invocate de reclamantă, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a reitera că legislația procedural-civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie

motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este dictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri, care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi, prin care să se invoce pretenții noi.

Reieșind din principiile dreptului procesual civil, Colegiul notează că, acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale consacrate și garantate, pentru apărarea prin intermediul instanței de judecată în ordinea stabilită de lege a dreptului subiectiv prezumat încălcat sau prezumat contestat. Acțiunea civilă constă din trei elemente interdependente: obiectul, temeiul și părțile acțiunii.

La rândul său, obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanței de judecată îi revine obligația de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Or, reieșind din acestea, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii în cauza dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice, prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților, și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Instanța de recurs menționează că, înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX și-a întemeiat pretențiile în baza art. 1389 din Codul civil, care reglementează instituția îmbogățirii fără justă cauză.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a examinat temeinicia cererii de chemare în judecată depuse de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX prin prisma art. 1389 și art. 1393 din Codul civil (f.d.111 vol. II).

Respectiv, deși instanța de apel a fost sesizată cu verificarea legalității hotărârii primei instanțe și a temeiniciei cererii de chemare în judecată, Curtea de Apel Chișinău a examinat temeinicia cererii de chemare în judecată depuse de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga prin prisma art. 1398 din Codul civil (f.d.6-17 vol. V).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, art. 1389 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare

la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, stipulează că persoana care, fără temei legal sau contractual, a dobândit ceva (acceptant) ca urmare a executării unei prestații de către o altă persoană (prestator), sau a realizat în alt mod o economie din contul altuia, este obligată să restituie acestei alte persoane ceea ce a primit sau a economisit. Nu este relevant faptul, dacă îmbogățirea fără justă cauză a avut loc ca rezultat al comportamentului uneia dintre părți, a unui terț, sau ca urmare a unei cauze independente de voința lor.

Conform art. 1398 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Prin urmare, instanța de recurs decelează că, legiuitorul a prevăzut aceste două instituții juridice: îmbogățirea fără justă cauză și răspunderea delictuală, ca fiind două temeuri distincte de reparare a prejudiciului, care au caracteristici diferite.

Totodată, instanța de recurs menționează că, art. 1398 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată reprezintă o normă de drept comun în materia răspunderii delictuale, care consacra principiul reparării integrale a prejudiciului extracontractual, iar sub incidența ei cad toate raporturile de reparare a prejudiciului delictual, dacă nu există o normă specială menită să reglementeze anumite obligații delictuale, ținând cont de specificul lor.

Astfel, pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componenta delictului civil. Componenta delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componenta delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții. Dacă legea modifică sau restrânge cercul condițiilor necesare pentru angajarea răspunderii delictuale, suntem în prezența unor condiții speciale.

Instanța de recurs menționează că, nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu. Iar, fapta ilicită este fapta prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, se lezează drepturile subiective sau interesele persoanei. Fapta ilicită poate apărea sub forma acțiunii sau inacțiunii. Fapta ilicită apare sub forma inacțiunii în acele situații când, potrivit legii, o persoană este obligată să îndeplinească o activitate sau să săvârșească o anumită acțiune. Abținerea de la îndeplinirea acestei activități, sau de la săvârșirea acțiunii prevăzută de normele imperative constituie o faptă ilicită.

Respectiv, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, îmbogățirea fără justă cauză reprezintă un fapt juridic licit, care generează drepturi și obligații pentru participanții la raporturi juridice civile și pornește de la principiul echității, instituind regula, potrivit căreia orice persoană care și-a majorat patrimoniul său prin reducerea corelativă a

patrimoniului altei persoane fără a fi îndreptățită de un temei juridic, este obligată să restituie ceea ce nu-i aparține.

Îmbogățirea fără justă cauză presupune de fiecare dată o majorare a patrimoniului dobânditorului din contul patrimoniului prestatorului. Majorarea se poate produce în rezultatul acțiunilor prestatorului, care sunt urmate fie de transmiterea dreptului de proprietate, fie a posesiei și/sau folosinței asupra unui bun, fie transmiterea altui drept patrimonial. În anumite situații îmbogățirea fără justă cauză se poate produce în rezultatul dispunerii de un bun de către o persoană neautorizată.

La fel, majorarea de patrimoniu se poate produce și în rezultatul economiei realizate nejustificat de acceptant. Economia reprezintă o majorare a patrimoniului atunci când acceptantul trebuia să suporte anumite cheltuieli însă aceasta nu s-a produs fie din considerentul că au fost suportate de o altă persoană, fie că ele nu au fost achitate în general.

Respectiv, pentru a fi în prezența unui raport juridic de îmbogățire fără justă cauză este important ca îmbogățirea să se producă în lipsa unui temei legal sau contractual. Prin derogare, se va considera îmbogățire fără justă cauză și situația când la momentul îmbogățirii exista temei juridic, însă ulterior acesta a decăzut.

Instanța de recurs menționează că, normele care reglementează îmbogățirea fără justă cauză au drept scop restabilirea echilibrului patrimonial între părțile acestui raport juridic și joacă un rol protector subsidiar. Ele se aplică în măsura în care creditorul nu dispune de un alt mijloc juridic, prin care și-ar putea recupera pierderea suferită. În cazul în care creditorul poate înainta o acțiune bazată pe alte temeiuri legale, aplicarea normelor care reglementează îmbogățirea fără justă cauză se exclude.

Prin urmare, multitudinea și diversitatea faptelor juridice care pot genera raportul juridic de îmbogățire fără justă cauză au fost determinante pentru legiuitor la instituirea normei, potrivit cărei la aplicarea regulilor cu privire la îmbogățirea fără justă cauză nu depinde dacă aceasta a fost rezultatul comportamentului părților, unui terț sau a unei cauze independente de voința lor.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că îmbogățirea fără justă cauză reprezintă un fapt juridic licit, care generează drepturi și obligații pentru participanții la raporturi juridice civile și este reglementată de art. 1389 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, iar răspunderea delictuală implică comiterea unei fapte ilicite și este reglementată art. 1398 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată.

Implicit circumstanțelor cauzei, instanța de recurs atestă că reclamanta Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX înaintând prezenta acțiune și-a întemeiat pretențiile în baza art. 1389 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, care reglementează instituția îmbogățirii fără justă cauză.

Ca consecință, având în susținere prevederile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, prima instanță a examinat cauza în limitele pretențiilor înaintate de reclamantă prin prisma art. 1389 din Codul civil, în

redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, care reglementează instituția îmbogățirii fără justă cauză.

Însă, Curtea de Apel Chișinău contrar prevederilor art. 373 din Codul de procedură civilă, a examinat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate cu depășirea limitelor apelului, fără a verifica aplicarea legii în prima instanță.

Or, conform art. 373 din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, instanța de apel eronat a examinat temeinicia acțiunii înaintate de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX prin prisma art. 1398 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, care reglementează răspunderea delictuală, aplicând legea care nu urma a fi aplicată. Or, reclamanta și-a întemeiat acțiunea prin prisma instituției îmbogățirii fără justă cauză, prevăzută de art. 1389 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată.

Totodată, instanța de recurs relevă că, reclamanta Angela Roșcovan a invocat că prin încheierea executorului judecătoresc N. Nicolaescu a fost primit spre executare documentul executoriu și intentată procedura de executare a documentului executoriu nr.2r28/03 din 23 ianuarie 2003, emis de Curtea de Apel a Republicii Moldova privind atribuirea în natură lui Ștefan Roșcovan și XXXXX a o 1/3 cotă-parte din bunul imobil din litigiu.

Pentru executarea documentului executoriu menționat, la data de 01 aprilie 2011 executorul judecătoresc prezentându-se pe adresa mun. Chișinău str. Nistor, 30 a constatat că, atribuirea în natură lui Ștefan Roșcovan și XXXXX a 1/3 cotă-parte din casă, nu este posibilă pe motiv că, conform declarațiilor lui Valentin Chirinciuc, care la moment domiciliază la adresa indicată, începând cu anul 2002, acesta a modificat structura casei, iar încăperile nu mai au aceeași formă și același metraj indicat în documentul executoriu.

Respectiv, executorul judecătoresc N. Nicolaescu a înaintat un demers Curții Supreme de Justiție în vederea stabilirii modului de executare a documentului executoriu menționat, care prin încheierea din 15 martie 2012 a Curții Supreme de Justiție a fost respins ca neîntemeiat.

În circumstanțele reținute, Colegiul lărgit decelează că instanța de apel urma să stabilească cu certitudine, care au fost motivele imposibilității executării documentului executoriu nr.2r28/03 din 23 ianuarie 2003, emis de Curtea de Apel a Republicii Moldova privind atribuirea în natură lui Ștefan Roșcovan și XXXXX a o 1/3 cotă-parte din bunul imobil din litigiu.

Totodată, Colegiul lărgit menționează că instanța de apel a omis să dea apreciere celor invocate de către reclamanta Angela Roșcovan precum că, intimatul Valentin Chirinciuc în cadrul examinării cauzei în prima instanță, a declarat că, nu o să permită niciodată accesul lui Ștefan Roșcovan și XXXXX, la bunul imobil din str. XXXXX, mun. Chișinău și nici nu o sa restituie bunul în litigiu.

În esență, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că la soluționarea litigiului dedus judecății, instanța de apel trebuia să verifice temeinicia acțiunii prin prisma art. 1389 din Codul civil, în redacția în vigoare la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, care reglementează instituția îmbogățirii fără justă cauză și să stabilească cu certitudine dacă intimații Liudmila Chirinciuc și Valentin Chirinciuc, folosind în continuare bunul în litigiu, inclusiv și 1/3 cotă-parte, care aparține cu drept de proprietate XXXXX și lui Ștefan Roșcovan, au obținut din această posesie beneficii, calificate ca fiind îmbogățire fără justă cauză.

Or, instanța de recurs reiterează că, îmbogățirea fără justă cauză presupune de fiecare dată o majorare a patrimoniului dobânditorului din contul patrimoniului prestatorului. Iar, majorarea se poate produce și în rezultatul dispunerii de un bun de către o persoană neautorizată.

Respectiv, analizând cuprinsul deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul atestă că instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și certă situației respective, iar drept urmare nu a examinat fondul cauzei și s-a abținut de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări deduse soluționării.

Or, respingerea acțiunii de către instanța de apel în baza unui alt temei legal decât cel invocat de reclamanta Angela Roșcovan în acțiunea înaintată, ar constitui o îngrădire a acesteia la un proces echitabil.

Astfel, reieșind din specificul acțiunii deduse judecării la caz, și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor înaintate, era indispensabil, alături de cele constatate, de a verifica cerințele formulate prin prisma pretențiilor enunțate în prezentul litigiu în raport cu normele de drept invocate în cererea de chemare în judecată de către Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX și susținute pe parcursul examinării cauzei.

În acest context, instanța va menționa că cerințele din acțiune nu trebuie reduse numai la fundamentul raportului juridic dedus judecății, ci și la temeiurile de drept ale cererii. Prin urmare, temeiul juridic al dreptului valorificat prin cerere, nu poate fi confundat nici cu cauza acțiunii, dar nici cu dreptul subiectiv și nici cu mijloacele de dovadă ale temeiului juridic.

Or, dreptul la o instanță include nu numai dreptul de a iniția o acțiune, ci și dreptul la soluționarea juridică a litigiului (Beneficio Cappella Paolini împotriva San Marino, pct. 29, cu privire la o denegare de dreptate).

Instanța de recurs menționează că, aspectele menționate conduc la concluzia că procedura desfășurată în instanța de apel nu corespunde exigențelor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar modalitatea în care a fost examinată cauza în ordine de apel nu poate echivala cu soluționare efectivă a cauzei, astfel, fiind impusă casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare.

Conform jurisprudenței CtEDO, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal,

fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces. Acest principiu este unul din elementele noțiunii mai largi de ”proces echitabil”, ce impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza sa, în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu adversarul ei (cauza Ankerl contra Suediei, hotărârea din 18 februarie 1997; cauza Niderost -Huler contra Suediei, hotărârea 1997-1/24 noiembrie 1997).

Colegiul menționează că art. 20 din Constituția Republicii Moldova prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Astfel, instanța de recurs conchide că, decizia instanței de apel nu conține nici o apreciere, ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns. Respectiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea hotărâri.

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu să se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Din aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt întemeiate, motiv pentru care urmează a fi admise, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând-o, să emită o decizie întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile depuse de Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan.

Se casează decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Liudmilei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan), intervenienți accesorii Ecaterina Enițcaia și Anatol Ciobanu cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată și se remite cauza la Curtea de Apel Chișinău pentru rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Nina Vascan

Aliona Miron

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Ghenadie Plămădeală

Dosarul nr. 2ra-367/22
2-12133562-01-2ra-05042022

Prima instanță: Judecătoria Centru, mun. Chișinău (jud: E. Palanciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Anton, I. Secrieru, V. Cotorobai)

Î N C H E I E R E

06 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Nina Vascan
Aliona Miron
Anatolie Țurcan
Elena Cobzac
Ghenadie Plămădeală

examinând cererea depusă de către Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan privind examinarea recursului în ședință publică,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Liudmilei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan), intervenienți accesorii Ecaterina Enițaia și Anatol Ciobanu cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a ț ă :

La data de 30 august 2012 Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valentin Chirinciuc, Liudmilei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan) cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 1-4 vol. I).

Prin încheierea protocolară din 10 martie 2014 a Judecătoriai Centru, mun. Chișinău au fost atrași în proces Ecaterina Enițaia și Anatol Ciobanu, în calitate de intervenienți accesorii (f.d. 90 vol. II).

Prin hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriai Centru, mun. Chișinău, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX și s-a încasat de la Valentin Chirinciuc, Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga în beneficiul Angelei Roșcovan prejudiciul material în mărime de 583358, 80 de lei; s-au respins ca fiind neîntemeiate pretențiile cu privire la restituirea cheltuielilor judiciare și s-a încasat de la Valentin Chirinciuc, Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 17500,76 de lei (f.d.111 vol. II).

Prin decizia din 03 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de Valentin Chirinciuc, Liudmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga (Roșcovan); s-a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriai Centru, mun.

Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori Ștefan Roșcovan și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Ludmillei Chirinciuc și Ecaterinei Pojoga (Roșcovan), intervenienți accesorii Ecaterina Enițaia și Anatol Ciobanu cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat prin posesia nelegitimă a 1/3 cotă-parte din bunul imobil cu nr. cadastral 0100213,059,01, situat în mun. Chișinău, str. XXXXX și a cheltuielilor de judecată (f.d.233 vol. II).

Prin decizia din 28 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de către Angela Roșcovan, în interesul copiilor minori XXXXX și XXXXX și s-a casat decizia din 03 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 56-64 vol. III).

Prin decizia din 14 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de către Ecaterina Pojoga, Valentin Chirinciuc și Ludmila Chirinciuc; s-a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX; s-a încasat de la Valentin Chirinciuc și Ludmila Chirinciuc în beneficiul Angelei Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX, prejudiciul material în mărime de 342494 de lei și taxa de stat în beneficiul statului în mărime de 7706 de lei; în rest au fost respinse ca fiind neîntemeiate pretențiile Angelei Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX (f.d.99 vol. III).

Prin încheierea din 17 mai 2017 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de reprezentantul lui Valentin Chirinciuc și Liudmila Chirinciuc, avocatul Lilian Prutean a fost considerat inadmisibil (f.d.130-138 vol. III).

Prin încheierea din 08 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de revizuire declarată de Valentin Chirinciuc și Ludmila Chirinciuc și s-a casat decizia din 14 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind reținută la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea cererii de apel depuse de Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga împotriva hotărârii din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău cu distribuirea altui număr de înregistrare a dosarului, în ordine de apel (f.d.113-118 vol. IV).

Prin decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga; s-a casat hotărârea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Angela Roșcovan, în interesele copiilor minori XXXXX și XXXXX împotriva lui Valentin Chirinciuc, Ludmila Chirinciuc și Ecaterina Pojoga (f.d.6-17 vol. V).

La data de 14 decembrie 2021, Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, emiterea unei decizii de casare a deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe (f.d.21-27 vol. V).

La data de 05 aprilie 2022 Ștefan Roșcovan a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, emiterea unei decizii de casare a deciziei din

09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de apel (f.d.64-69 vol. V).

La data de 05 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice, de către Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan a fost depusă o cerere prin care au solicitat examinarea recursului în ședință publică cu participarea părților.

În motivarea solicitării de a examina recursurile depuse de Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan în ședință publică, recurenții au menționat că, examinarea în ședință publică este necesară ținând cont de ingerințele în drepturile fundamentale ale recurenților, reflectate în soluțiile adoptate de instanțele ierarhic inferioare, precum și încălcările admise de instanțe pe parcursul examinării cauzei.

Studiind cererea enunțată, prin prisma normelor de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că aceasta este neîntemeiată, motiv pentru care cererea depusă de către Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan privind examinarea recursurilor în ședință publică urmează a fi respinsă.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Iar, conform art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Prin urmare, în contextul normelor precitate, instanța de recurs relevă că invitarea participanților în proces la examinarea recursului, se impune doar în cazul în care se constată necesitatea expunerii de către participanți asupra problemelor invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces, nu au fost stabilite. Or, criticele recurenților Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan au fost expuse cu suficientă claritate în cererea de recurs și în obiecțiile la referință, iar intimata Ecaterina Pojoga (Roșcovan), reprezentată de avocatul Angela Popil prin referința depusă la data de 28 aprilie 2022 și-a expus opinia asupra temeiniciei recursului.

La fel, instanța de recurs relevă că la 12 mai 2022, intimatul Valentin Chirinciuc a depus referință la recursul declarat de Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan și de către Ștefan Roșcovan (f.d.98-101 vol. V).

Respectiv, circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces, nu au fost constatate.

De altfel, examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și dreptului de acces

la justiție, în condițiile când participanții la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor lor.

În această privință, CtEDO a statuat că modul de aplicare a art. 6 din CEDO pentru proceduri în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective. Atunci când a avut loc o ședință publică în prima instanță, lipsa unei astfel de ședințe poate fi justificată la faza căii de atac de caracteristicile speciale ale procedurilor în cauză, ținând cont de natura sistemului căilor de atac naționale, de scopul competențelor instanțelor ierarhic superioare și de modul în care interesele reclamantului au fost de fapt prezentate și apărate în fața instanței ierarhic superioare, îndeosebi în lumina naturii chestiunilor care urmează a fi hotărâte de către aceasta.

Conform jurisprudenței Curții, procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele art. 6 din CEDO, chiar dacă persoanei care a folosit calea de atac nu i s-a dat posibilitatea să prezinte personal probe în fața instanței de recurs. Mai mult, chiar dacă instanța ierarhic superioară are competența deplină de a examina atât chestiuni de drept, cât și de fapt, art. 6 din CEDO nu garantează întotdeauna un drept la o ședință publică sau, dacă o ședință are loc, un drept de a fi prezent personal (cauza *Botten vs Norvegia* din 19 februarie 1996).

Din considerentele menționate, și ținând cont de faptul că nu au fost stabilite circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea depusă de către Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan privind examinarea recursului în ședință publică, urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

În conformitate cu art. 269-270, art. 444 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge cererea depusă de către Ștefan Roșcovan și de către Angela Roșcovan, în interesele minorei XXXXX, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan privind examinarea recursului în ședință publică.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Nina Vascan

judecătorii

Aliona Miron

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Ghenadie Plămădeală